

FASULYE SARI MOZAİK VİRÜSÜ
Bean yellow mosaic potyvirus (BYMV)
ZİRAİ MÜCADELE TEKNİK TALİMATI

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Fasulye sarı mozaik virüsü (*Bean yellow mosaic potyvirus* -BYMV), Potyviridae familyasına bağlı potyvirus cinsine dahildir. BYMV, 750 nm uzunluğunda 12-15 nm genişliğinde esnek çubuk şeklinde partikül yapısına sahiptir. Linear tek sarmal RNA genomu içermektedir. Virüsün çok sayıda ırkı bulunmaktadır.

Virüs, *Acyrtosiphon pisum*, *Macrosiphum euphorbiae*, *Aphis fabae*, *Aulacorthum solani* ve *Myzus persicae* gibi birçok yaprak biti türü ile non-persistent yolla, mekanik olarak bitki öz suyu ve tarımsal ekipmanlarla taşınmaktadır. Fasulyede (*Phaseolus vulgaris*) tohumla taşınmamaktadır. Ancak acı bakla (*Lupinus albus*, *L. Luteus*), bakla (*Vicia faba*) ve çayır üçgülü (*Trifolium pratense*) gibi bazı baklagillerde tohumla düşük oranda (% 3) taşınmaktadır.

2. BELİRTİLERİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Hastalık belirtileri virüsün ırkına, fasulye çeşidine, ortam koşullarına ve bitkinin enfekte olduğu döneme göre değişmektedir.

Enfekteli bitkilerin yapraklarında parlak sarı mozaik renkte lekeler ve beneklenme şeklindeki belirtiler tipiktir. Yaşlı yapraklarda karakteristik belirtiler daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yapraklar sertleşir, aşağı doğru kıvrılarak fincan görünümünü alabilir ve kırışıklık ortaya çıkabilir.

Erken enfeksiyonlarda bitki iyi gelişemez, boyu kısa kalır ve sağlıklı bitkilere göre daha geç dönemde çiçeklenir ve meyve tutar. Sarılıcı ve yarı sarılıcı tipteki fasulyelerde şiddetli enfeksiyonlarda sürgün uçlarındaki nekrozlardan geriye doğru ölüm meydana gelebilir.

BYMV ülkemizde tüm fasulye alanlarında yaygın olarak görülmektedir.

3. KONUKÇULARI

Virüsün fasulye dışındaki konukçuları; bezelye, soya, bakla, acı bakla gibi baklagiller, yonca, ak üçgül, kırmızı üçgül, fiğ gibi yem bitkileri ve menekşe, glayöl gibi bazı süs bitkileridir.

4. MÜCADELESİ

- Hastalıkla mücadelede en etkili yöntem dayanıklı çeşit kullanımıdır. Sarılıcı ve yarı sarılıcı fasulyeler virüse daha hassastır. Bu nedenle, virüsün sorun olduğu yerlerde çalı tipi fasulye tercih edilmelidir.

- Mürdümük (*Lathyrus spp.*), taş yoncası (*Melilotus spp.*), üçgül (*Trifolium spp.*) ve glayöl virüsün kış konukçularıdır. Bu nedenle fasulye üretimi, bu konukçuların bulunduğu alanlardan uzakta yapılmalıdır.

- Tarla çevresinde bulunan yabancı otlarla mücadele yapılmalıdır.

- Tarla çevresinde mısır gibi uzun boylu bitkiler yetiştirilerek rüzgar geçişi ve bitkilerin birbirine teması önlenmelidir.

- Tarlada hastalık şüphesi görülen bitkiler, hemen çevresinde bulunan bitkilerle birlikte sökülüp tarladan uzaklaştırılmalıdır.